

מראי מקומות- קידושין פ'

(ג) סוקלין ושורפין על החזקות, ואין שורפין תרומה על החזקות- לכאור' תמוה הוא, האם שריפת תרומה חמור טפי מסקילה ושריפה. וע' ברש"ש דביאר דכוונת הגמ' לדבר על ב' מיני חזקות שונות. דהיינו, דחזקות טובות, כמו כרוכין אחרי', מהני אף לסקול ולשרוף (וכש"כ לשרוף תרומה). ומה דאין שורפין תרומה על החזקות, היינו כמו חזקת טיפוח דתינוק, דאינה חזקה טובה כ"כ, ולכן אף אין שורפין תרומה עליה, וכש"כ שאין סוקלין

ושורפין עליה. [ולכאור' משמע כן מהמשך הגמ', דשאל אלא אינו חזקה לר' יוחנן ששורפין עליה את התרומה, משמע דהי' פשוט להגמ' דגם לר"י שורפין תרומה על החזקה, וגם מבואר דמה שאין שורפין על החזקות, היינו בחזקה כזו דסמוך מינוטא לחזקה ואיתרע רובא].

(ד) **הוחזקה נדה בשכונתיה בעלה לוקה עליה משום נדה- ע' בט"ז (י"ד קפ"ה, ב') שהביא מה שהק' השו"ת רמ"א (ב') על הא דאמרי' כאן דבעלה לוקה עליה, למא לא אמרי' דהיא לוקה. ותי' הט"ז דרבותא קמ"ל, דאע"פ שאולי הוא הי' יכול לומר דכיון שלא הגידה לי שנדה היא, סמכתי ע"ז שבאמת אינה נדה, ולכן לא ילקה, קמ"ל דגם הוא לוקה, ומשום שהוחזקה נדה בשכונתיה, ולכן אינו יכול לטעון כן. וע' בשב שמעתתא (ו', סוף פרק י') שהביא מש"כ הרמ"א עצמו, דהיא, שידועת האמת, אינה לוקה, אבל הביא מהתבואות שור שכ' להיפוך, דהיא לוקה אפי' בלא חזקה ע"י אמירתה דנדה היא, ומבואר דס"ל דע"י אמירתה דשואי אנפשה לוקה, אבל כ' הש"ש דמבואר דאינה לוקה ע"י אמירתה בעלמא, אלא צריך מוחזק דוקא.**

(ה) **תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו- פרש"י, ידוע שהקטן נטל מהעיסה, והספק הוא אם הוא טמא או לא. וע' בתוס' מה שהק' עליו, והוא פי' דהקטן ודאי טמא, והספק הוא אם נגע בעיסה בכלל. וע' בריטב"א שהק' על רש"י, איך שייך לומר דעיסה זו בחזקת טהורה עומדת, הא כיון דתינוק ודאי נגע בה, בטלה חזקתה, ודינה כתינוק. וע' בקובץ שעורים (ב', ב', ג') שכ' דבאמת כבר מצינו מושג כזה באלמנת עיסה (לשי' רש"י), דאע"ג שיש ספק בהבועל, מ"מ מוקמינו**

(א) **לא שנו אלא בקדשי הגבול, אבל ביוחסין לא- לכאור' משמע דס"ל דאין מעלין מתרומה ליוחסין, וא"כ במה דנאמן להאכילו בתרומה, אין חשש שיבא להאכילו בתרומה. אבל הק' התוס' רי"ד, הא ר"ל הוא מרא דשמעתתא כאן, ושי' ר"ל הוא דמעלין מתרומה ליוחסין. ותי' דרק מחילוק גרנות מעלין, אבל מאכילת תרומה גרידא אין מעלין, שהרי גם העבד אוכל בתרומה [ולדבריו צ"ל דמה דאמרי' דאביו נאמן עליו לענין קדשי הגבול, היינו רק לענין אכילת תרומה, אבל אינו נאמן עליו שיהי' הבן יכול לחלוק בגרנות]. אולם ע' בתוס' שהביא מר"ת דלעולם סוגיין ס"ל דמעלין מתרומה ליוחסין, ואף כאן מעלין מתרומה ליוחסין, אבל זהו רק להשיאו אשה, אבל ליוחסין, דהיינו לסקול על ידו, לומר דזהו הבן וזהו**

האב, לזה אינו נאמן [ולפי זה שפיר הביא דר' יוחנן לטעמי' דסוקלין על החזקות, דזהו הכוונה בהא דנאמן על יוחסין, ודלא כרש"י שכ' שהוא כש"כ ליוחסין].

(ב) **מלקין על החזקות, סוקלין ושורפין על החזקות- כ' הרמב"ם (אי"ב א', כ') דין זה דעונשין על החזקות, וכ' "ראי' לדין זה מה שדנה תורה במקלל אביו ומכה אביו שיומת, ומנין לנו ראי' ברורה שזה אביו, אלא בחזקה, וכו"'. וע' בדברי יחזקאל (כ"א, א' בהגה"ה) דהביא מה שהק' הבית שמואל (י"ט, א'), דתלמודא דידן לומד ממכה אביו דאזלי' בתר רוב, ולא דאזלי' בתר חזקה. וכ' הדבר"י דחזקה זו אינו ענין לחזקה דמעיקרא, ודאי אין שייך ללמוד מכאן לחזקה דמעיקרא, וגם אין סתירה להא דהגמ' יליף מזה דין רוב, דמה שהרמב"ם (ובאמת נלמד מירושלמי) יליף משם הדין דמלקין על החזקות, צריכין להא דרוב ג"כ, דאי לא אזלי' בתר רובא, נמצא דמשעה שנולד הרי הוא בספק דלמא אינו בנו. וע"ז קאמר הש"ס דע"כ אזלי' בתר רוב, דרוב בעילות אחר הבעל. אבל עדיין יש להסתפק, כשגדל אח"כ, מהכ"ת דמי שהכה אביו הוא הבן שנולד להם, דלמא בנו הנולד אזל לעלמא, וזה אחרינא הוא שכרוך אחריה, ומוכח מזה דמי שכרוך אחריה חזקה היא דזהו בנו, ונמצא דשפיר ילפי' ב' דינים אלו ממכה אביו.**

"מחפות זו על זו ולא מכספי מהדדי". וע'
בהג' הרד"ל (פא. ד"ה שאני) שכ' דלכאו'
יהי נפק"מ היכא דא' מהן בעלה בעיר, דאם
הסברא הוא ששתיהן נוחות להתפתות, הרי
כאן אין שתיהן נוחות להתפתות, שהרי א'
מהן בעלה בעיר, וממילא השני' יראה ממנה,
ויהי' מותר. אבל אם טעם הדבר משום
דמחפות אהדדי, א"כ אין הביאור כלל משום
ששניהם יכולים בקל להתפתות, אלא משום
דמחפות אהדדי, וזה שייך אף כשבעלה בעיר.
וע' עוד ברש"י לקמן (פב. ד"ה לא יתייחד)
דרק איש א' עם ב' נשים אסור, אבל עם שלש
או ארבע שפיר דמי (דהא אי' שם דמי שעסק
עם נשים לא יתייחד עם הנשים, וע"כ יש איזה
חילוק בין מי שמלאכתו עם נשים ובין שאר
אינשי, ולכן פרש"י דבשאר אינשי רק עם ב'
נשים אסור). וע' ברא"ש (סי' כ"ז) שכ' דטעם
הדבר הוא משום ד"כיון דאיכא טובא, א"א
דלא מגלו אהדדי, ועוד, א"א לו לבעול
כולם". אולם ע' ברמב"ן שם דחולק וכ'
דכיון דנשים דעתן קלה עליהן, משמע אפי'
טובא נמי [ולכאו' ה' שייך לתלות מחלקותם בטעם האיסור בב'
נשים, דאם כרש"י, דחיישין שיבעול שניהם, וממילא אין יראין
מהדדי, אולי זה שייך רק בב', אבל יותר מזה אין שייך כ"כ. ואם הטעם
דנשים מחפין אהדדי, א"כ שייך גם בנשים טפי. אולם מדברי הרא"ש
משמע דאפי' אם מפרשים כהריטב"א, דמשום דנשים מחפין אהדדי,
מ"מ שייך ג"כ הסברא דכיון דאיכא טובא, א"א דלא מגלו אהדדי.]
וע' באגרות משה (אה"ע ד', ס"ה, י"ד) שכ'
בטעם המח', דלעולם החשש הוא שמא יבא
על כולם, וכ"ע מודו דהמציאות הוא דסתם
אינשי אינו יכול לבעול טפי מב' בעילות,
אבל יחידים יכולים לעשות כן. וא"כ, י"ל
דרש"י ס"ל דלא חשו לאסור בשביל היחידים,
ור"ת והרמב"ם (דס"ל כהרמב"ן) סברי
דשייך לאסור גם בשביל יחידים.

רמז ליחוד מן התורה מנין, וכו'- כ' הרמב"ם
(אי"ב כ"ב, ב') "ואיסור ייחוד עריות מפי
הקבלה". וע' במגיד משנה שהבין דכוונת
הרמב"ם דמן התורה הוא, והביא מהגמ'
בע"ז (לו:): דמבואר דייחוד עם עריות אסור
מן התורה, ודוד גזר אפי' על יחוד פנוי,
ושמאי והלל גזרו אף על יחוד גוי'. וכ"כ
הטור (אה"ע כ"ב, א'), דאסור מן התורה
להתייחד עם הערוה, והוסיף הפרישה (שם,
א') דאף באיסורי לאווין נאסרה יחוד מן

התורה [ובאמת יש לע', מהכ"ת דמן התורה יש איסור יחוד
בחי"ל, הרי המקור ליחוד הוא מחייבי כריתות, ומהכ"ת ללמוד

האשה בחזקתה, ולא אמרי' דכיון דודאי
נבעלת מהספק, ממילא דינה כמותו [נאולי זהו רק
רש"י לשיטתו, דס"ל דהיתר לאלמנה הוא מחמת חזקתה, אבל
להראשונים דס"ל דהיתר דאלמנת עיסה הוא ס"ס מעליא, א"כ י"ל
דאין ראי' שיש מושג כזה], וע"ש איך שביאר קו'
הראשונים.

מפני שאשתו משמרתו- ע' באגרות משה
(אה"ע ד', ס"ה, ו') דביאר דענין אשתו
משמרתו שונה מדין בעלה בעיר, דהא משמע
דצריכה להיות עמו ממש, דהוי ענין של
שמירה, ושמירה צריך להיות שם דוקא. אבל
הדין בעלה בעיר סגי בהא דנמצא בעלה בעיר
(וע' בביאור הדין בעלה בעיר לקמן בדף
פ"א).

מ"ט... הואיל ונשים דעתן קלות עליהן-
לכאו' ק', איך שייך לומר סברות בזה, הרי
אינם ביחוד, שהרי יש עוד אשה שם, וכן אין
שייך לומר ההתירים שהובא בגמ', כמו
בעלה בעיר, הרי סכ"ס הם נמצאים ביחוד,
והתורה אסרה יחוד. וע' ברמב"ם (אי"ב כ"ב,
א') שכ' באיסור יחוד "שדבר זה גורם לגלות
ערוה". דהיינו, דחז"ל הבינו דגדר של
האיסור יחוד הוא רק במקום שיבא לגלות
ערוה, אבל בלא"ה מותר. וע' באגרות משה
(אה"ע ד', ס"ה, י') דדן דאף דודאי טעם
האיסור הוא שמא יבא לידי זנות, ולכן מותר
באמו, וכו', אבל אולי על מי שהתורה אסרה
ייחוד עמהם, אסור אפי' אם אין חשש זנות,
כמו זקן וחלש. אבל כ' דאין מסתבר לומר כן,
מדחזי' בבעלה בעיר שיש להתיר יחוד,
ואולם למי שלבו גס בה אסור, אלמא דאף
למעשה מחלקים בין ציור דשייך החשש
לציור שאין שייך החשש. ולכן כ' דמי שזקן
וחלש כ"כ דהרופאים אומרים דאין שייך לו
להתקשות ולבוא עלי', אין איסור יחוד כלל.
אבל סתם זקן וחלש, דעכ"פ יש לחוש שיכול
להתאוות ולהתגבר ולבוא לידי קישוי, בזה
אמרי' דביחוד דאורייתא אסור, אבל ביחוד
דרבנן, כפנוי' טהורה, מותר.

הואיל ונשים דעתן קלות עליהן- פרש"י,
ושתיהן נוחות להתפתות. ומבואר דהסברא
הוא דכיון דשניהן נוחות להתפתות, ממילא
אינן יראין מהדדי, וגם הוא אינו ירא מפניהם.
ואולם הריטב"א כ' דכיון דדעתן קלות

(ג) לא שנו אלא בכשרים, אבל בפרוצים וכו' - ע' בתורת יחוד (ג', ד') שהביא מח' הפוסקים אם צריך דוקא שיהי' שניהם כשרים, או דסגי בכשר א' ופרוץ א'. ובסברת המתירים, כ' בשם הים של שלמה (פרק ד', כ"א) דהכשר מתבייש מהפרוץ [וק' למה מתבייש מהפרוץ, הרי הפרוץ עלול לזנות עמה, וא"כ לא יגלה עליו, וצ"ע], וגם הפרוץ לא יעשה שום דבר לפני הכשר [ולכאור' יש להביא ראיה מהמשך הגמ' כאן דצריך ב' כשרים דוקא, דהא הגמ' הביא ראיה דצריך כשרים מהא דמסרו לו ב' ת"ח בדרך, וסבר הגמ' דטעם הדבר הוא משום יחוד, ומשום שצריך כשרים, אבל עדיין יקשה, למה צריך ב' ת"ח תסגי בא', משמע דצריך ב' כשרים דוקא, וצ"ע בזה].

(ד) הוה מעשה והוציאווה עשרה במטה - פרש"י דאשת איש היתה. וכ' הרש"ש שאינו יודע מי דחק רש"י לפרש כן (הרי גם פנוי' אסורה ביחוד מדרבנן). וע' במגן גבורים שכ' דאם הי' מיירי בפנוי', אולי הי' שייך לומר דבאשת איש לא הי' שייך החשש, שהרי אוושא מלתא ותהי' יראה שמא ישמע בעלה, א"נ דיהיו מכספי מהדדי משום עבירה חמורה דאשת איש, משא"כ בפנוי'. וע"ז פרש"י דע"כ הי' ידוע להם דמעשה זו באשת איש הי'.

מחייבי כריתות לחייבי לאווין, וצ"ע]. וע' בשו"ת הרשב"א (תקפ"ז) דהביא ראיה דרק יחוד איש א' עם אשה א' מדאורייתא, אבל איש א' עם ב' נשים מדרבנן, מהא דשואל הגמ' כאן מ"ט, ותי' דנשים הואיל ודעתן קלות עליהן, ואילו מן התורה לא הי' שואל מאי טעמא [וק', הא י"ל דק' הגמ' הוא מהו החילוק בין ב' נשים וב' אנשים, ולעולם הוי מן התורה, וצ"ע]. וע"ע במאירי שכ' דאף דאיסור יחוד לא הוי ממנין המצוות, מ"מ הוי "איסור תורה מדרך רמז ואסמכתא" [וצ"ע בדיוק כוונתו בזה].

(י) אלא לומר לך, בן מתייחד עם אמו, ואסור להתייחד עם כל עריות שבתורה - תמה הפני יהושע, איך דרשי' מקרא דבן אמך האיסור יחוד, הלא אין רמז כלל לענין של יחוד בקרא זו. ולכן הוא פ' דבאמת הדרשה סומך על סיפא דקרא, דכתיב או רעך אשר כנפשו בסתר, ולא הביא בקרא גם "אחותך", וע"כ משום דאסור ביחוד עם אחותו, וה"ה בכל העריות, וממילא לא שייך הסתה אצלה, שלא יתכן שיהי' עמה בסתר. ולכאור' הי' צריך ללמוד מזה ג"כ דבן עם אמו אסור, אבל כיון דלא כתיב בן אמו בהדיא לאיסור, סמכי' ארמו דרישא דקרא להיתר (וע"ע מש"כ שם דאי' כע"ז בירושלמי).

(יא) בן אם לא סני ליי - פרש"י, שאין להם חלק ירושה יחד, זה יורש את אביו וזה יורש את אביו. וכ' הרד"ל, דאע"ג דגם שייך ירושת האם, אולם ירושת האם אינו שכיח כ"כ, דהבעל ירית לה.

(יב) בשעת אנינות תביר יצרי' - ע' בהגהות הרד"ל דנקט דאפי' איש א' עם אשה א' יהי' מותר בכה"ג, והי' צריך ג' (דהיינו איש א' וב' נשים) רק משום הקבורה. עוד הביא דלכאור' שעת אנינות הוא אנינות ממש, וצריך שיהי' עכ"פ א' מן המייחדים קרוב של המת, דרק בכה"ג תביר יצרי'. אבל צידד דאולי אנינות לאו דוקא, אלא דמספיק במצב של אנינות, תור וסגי בהא דרואין מיתה לשבר יצרו. וכן נקט הרש"ש, שהק' מהגמ' סוכה (נב.) דאפי' בשעת ההספד שייך יצר הרע, וכ' דאולי ביום המיתה תביר ליבי טפי.